

Maahanmuuton ja kotouttamisen tila tänään

Integration 2018 -tapahtuma, Helsinki
18.9.2018

Helsinki

Pasi Saukkonen

Halki, poikki ja pinoon

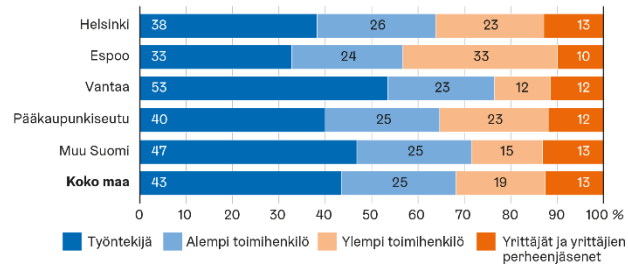
Maahanmuutto on avittanut Ruotsin talouskasvua, sillä se on nuorentanut väestön keski-ikää. Silti kotouttamisessa on osin epäonnistuttu. Viime vuonna Ruotsissa tapahtui 320 ampumavälikohtausta, joissa osapuolena oli nuorisojengi. Yhteensä 42 ihmistä kuoli. (Tommi Nieminen, Helsingin Sanomat 19.8.2018.)

Tietoa niin että taju lähtee

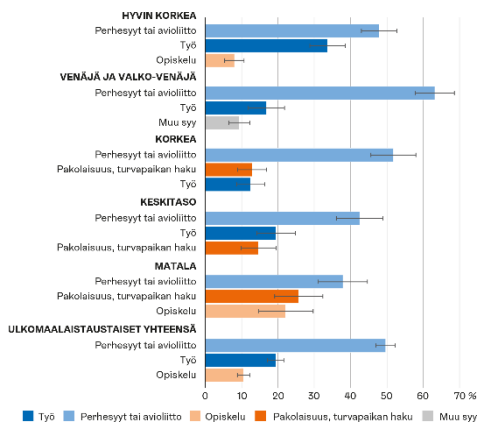
Taulukko 1. Maahanmuuttajien Suomeen muuton tärkein syy ja Suomessa syntynyt ulkomaalaistaustaiset vuonna 2014, henkeä. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus

Asuinalue	Työ	Perhesyyt tai avioliitto	Opiskelu	Pakolaisuus, turvapaikan haku	Muu syy	Syntynyt Suomessa	Yhteensä (pl. tuntematon)
Helsinki	11 000	33 000	7 000	6 000	3 000	3 000	63 000
Espoo	6 000	12 000	4 000	2 000	2 000	(1 000)	28 000
Vantaa	5 000	13 000	(1 000)	(2 000)	(1 000)	(2 000)	24 000
Pääkaupunkiseutu	22 000	57 000	12 000	10 000	7 000	6 000	115 000
Muu Suomi	19 000	66 000	11 000	14 000	10 000	4 000	125 000
Koko maa	41 000	123 000	23 000	24 000	17 000	10 000	239 000

Kuvio 22. Ulkomaalaistaustaisten työllisten sosioekonominen asema vuonna 2014, %. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus



Kuvio 2. Maahanmuuton tärkein syy pääkaupunkiseudulla HDI-indeksin mukaan jaoteltuna vuonna 2014, %. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus



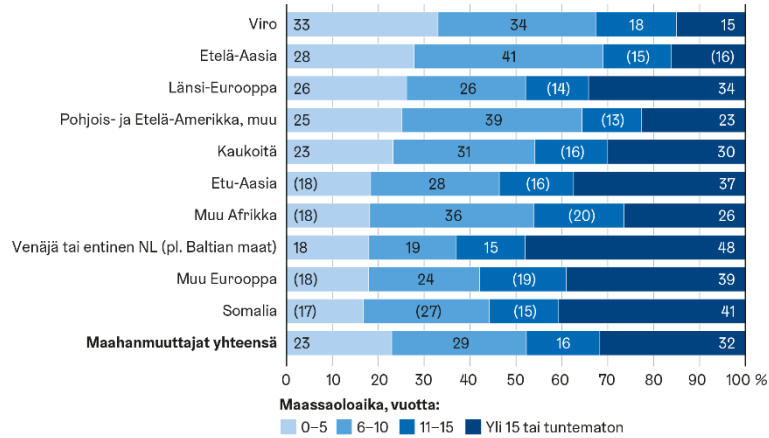
Taulukko 2. Maahanmuuttajien Suomeen muuton tärkein syy vuonna 2014, % alueen maahanmuuttajista. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus

Asuinalue	Työ	Perhesyyt tai avioliitto	Opiskelu	Pakolaisuus, turvapaikan haku	Muu syy	Yhteensä (pl. Suomessa syntyneet ja tuntematon)
Helsinki	19	54	12	10	5	100
Espoo	22	45	15	9	9	100
Vantaa	23	58	(9)	(8)	(9)	100
Pääkaupunkiseutu	21	53	11	10	6	100
Muu Suomi	16	55	9	12	9	100
Koko maa	18	54	10	11	8	100

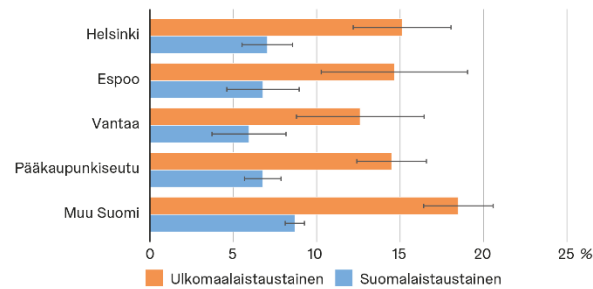
Taulukko 3. Maahanmuuttajien Suomeen muuton tärkein syy vuonna 2014, % muuttoperusteista. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus

Asuinalue	Työ	Perhesyyt tai avioliitto	Opiskelu	Pakolaisuus, turvapaikan haku	Muu syy	Yhteensä (pl. Suomessa syntyneet ja tuntematon)
Helsinki	28	27	30	26	19	26
Espoo	14	10	17	10	13	12
Vantaa	12	10	(5)	(7)	(7)	10
Pääkaupunkiseutu	54	47	52	43	38	48
Muu Suomi	46	54	48	57	61	53
Koko maa	100	100	100	100	100	100

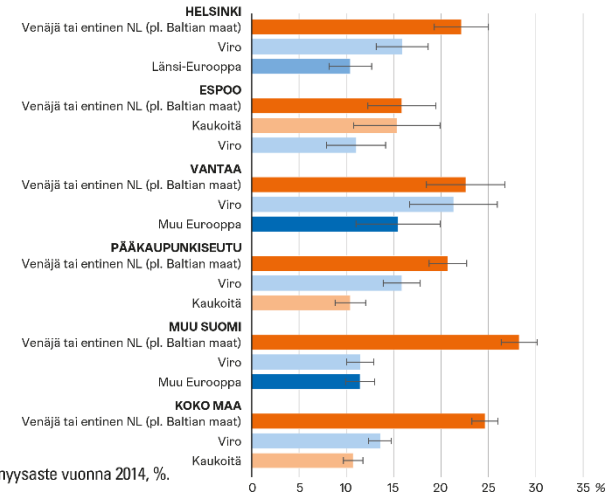
Kuvio 4. Maahanmuuttajien maassaoloaika taustamaan mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2014, %. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus



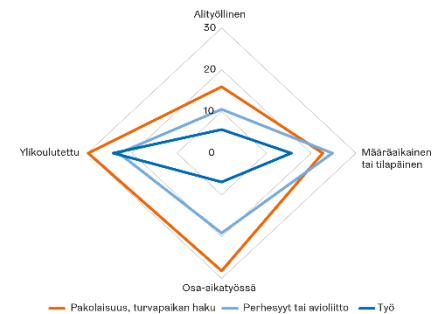
Kuvio 15. Ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten työttömyysaste vuonna 2014, %. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus



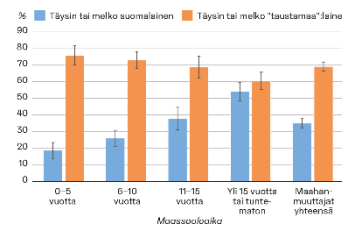
Kuvio 3. Ulkomaalaistaustaisten kolme suurinta taustamaa- tai tausta-alueeryhmää vuonna 2014, %. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus



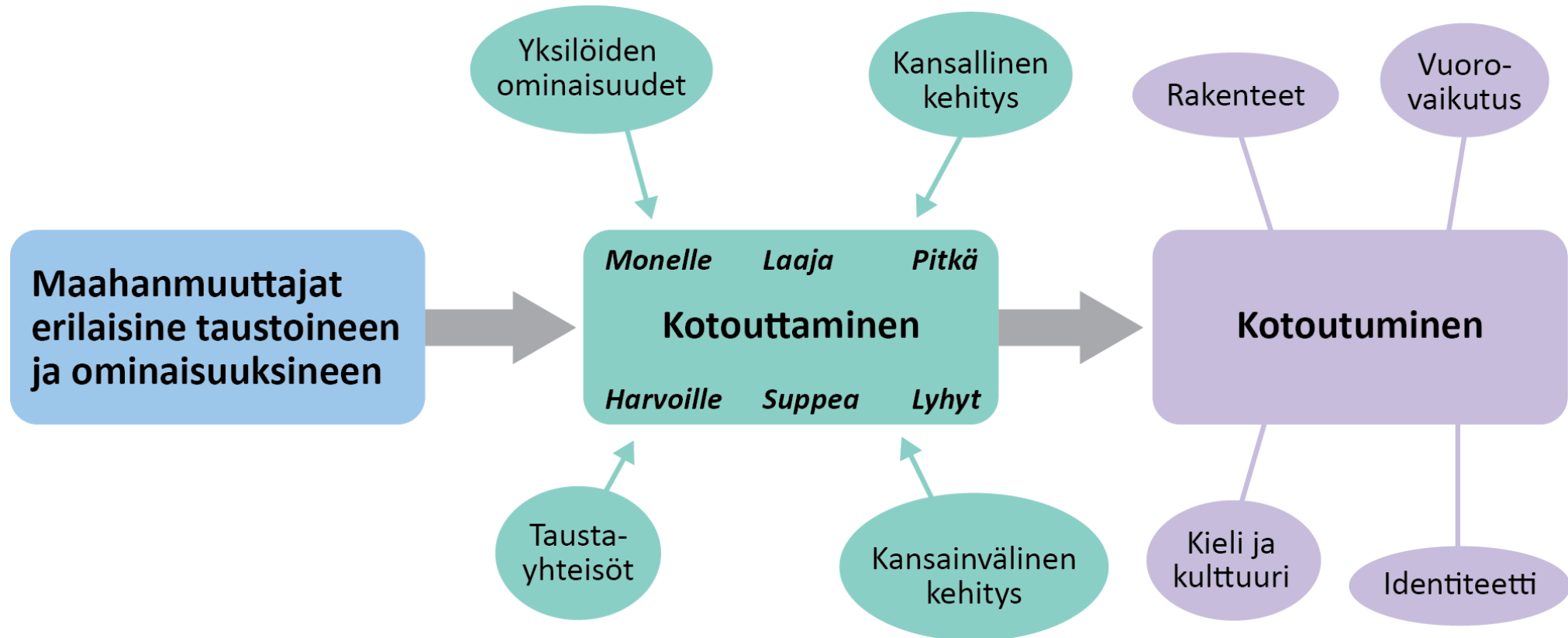
Kuvio 34. Työlliset maahanmuuttajat työelämässä työsuhteen määräaikaisuuden ja osa-aikaisuuden sekä ylikoulutuksen ja aliylikoulutuksen suhteen maahanmuuton tärkeimmän syy mukaan jaettuna Suomessa vuonna 2014, %. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus



Kuvio 49. Täysin tai melko paljon Suomeen tai taustamaahan samastuvien maahanmuuttajien osuus maassaoloajan mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2014, %. Lähde: UTH-tutkimus 2014, Tilastokeskus



Havaintoja laajasta kokonaisuudesta



Mitä maahanmuuttoon tulee:

- Suomesta tuli kolmekymmentä vuotta sitten maahanmuuttomaa, jossa ulkomailla syntyneiden osuus väestöstä on yhä Euroopan alimpia.
- Suomen maahanmuuttajaväestö on hyvin monimuotoinen, eikä sitä juuri kannata tarkastella yhtenä kokonaisuutena.
- Kansainvälisen muuttoliikkeen aiheuttama muutos on suurin pääkaupunkiseudulla, ja merkittävä joillain muilla seuduilla.

Ja mitä tuleman pitää:

- Tällä hetkellä Suomeen suuntautuva muutto on vähäistä, ja vuoden 2015 tapahtumat tuskin koskaan toistuvat.
- Eurooppaan kohdistuva muuttopaine kuitenkin jatkuu, ja sillä on vaikutusta myös Suomeen.
- Toisen sukupolven kasvu ja siihen kuuluvien aikuistuminen ovat lähiaikojen tärkeimpiä kehityksiä.
- Olen hyvin utelias sen suhteen, pystyykö Suomi houkuttelemaan ulkomaista työvoimaa.

Kotoutuminen on monimutkainen juttu

- Maahanmuuttajien kotoutuminen on moniulotteinen prosessi, joka sisältää käytännössä kaikki elämän osa-alueet ja joka kestää kauan.
- Maahanmuuttajien lähtötilanteet ja valmiudet voivat poiketa toisistaan suuresti, ja kotoutuminen voi olla eritahtista sen eri ulottuvuuksilla.
- Kotoutumiseen vaikuttaa tavattoman moni asia, joista suureen osaan me emme voi vaikuttaa.

Tolkullisuutta kotoutumisen tavoitteisiin

- Täydellisen kotoutumisen tavoite on nykymaailmassa mieletön: riittävä kotoutuminen tarjoaa mahdollisuudet täyteen elämään ja edistää yhteiskunnan menestymistä ja hyvinvointia.
- Kotoutuminen on viime kädessä paikallinen ilmiö, ja sitä edistävät toimet kannattaa suunnitella paikalliset olosuhteet huomioiden.
- Meillä on aika hyvä tieto siitä, mitä kotoutumisessa tapahtuu, mutta me emme tiedä juuri mitään siitä, miksi näin tapahtuu.

Analyysia kotouttamisesta

- Suomalainen kotouttamispoliittinen järjestelmä näyttää hyvältä ja selkeältä, silti on erittäin vaikea muodostaa kokonaiskuvaa siitä, mitä todella tapahtuu.
- Eri puolilla hallinnon eri tasoja tehdään paljon, mutta suuri osa siitä on lyhytaikaista, sattumanvaraista, irrallista ja pienimuotoista.
- Niin meillä kuin muualla puuttuu luotettavaa tietoa siitä, mitkä toimenpiteet ovat todella vaikuttavia ja tekevät sen kustannustehokkaasti.
- Viime aikoina Euroopassa kotouttamistoimia on alettu käyttää maahanmuuton hillitsemiseen, maahanmuuttajien rankaisemiseen ja kriittisten äänestäjien miellyttämiseen = kotoutumisen vaikeuttamiseen.

Kotouttamisen haasteet nyt ja lähitulevaisuudessa

**Miten työmarkkinoille pääsyä
nopeutetaan, siellä pysymistä
tuetaan?**

Miten työmarkkinoille pääsyä nopeutetaan, siellä pysymistä tuetaan?

Miten edistetään kotoutumista silloin kun ollaan pitkäkestoisesti/toistuvasti työelämän ulkopuolella?

Miten edistetään ”toiseen sukupolveen” kuuluvien yhdenvertaisuuden toteutumista?

Miten luodaan edellytyksiä yhteenkuuluvuuden tunteelle keskinäisistä eroista huolimatta?

Otteita toiveiden tynnyristäni

- Pitäisi olla realistinen pitkän keston visio siitä, millä tavalla maahanmuuttajat ja heidän lapsensa löytävät paikkansa siinä Suomessa, jota kansainvälinen muuttoliike samalla muuttaa mutta jossa säilytetään se, mikä on arvokasta. Käytännön tekojen pitäisi palvella tämän tavoitteen toteutumista.
- Lisäksi tarvitaan ”raakaa” keskustelua siitä, minne resurssit kannattaa kohdentaa, kun ne eivät kaikkeen kuitenkaan riitä.
 - Missä ovat ne kohteet ja kohdat, joihin panostamalla saadaan suurin vaikuttavuus aikaiseksi kustannustehokkaasti?
 - Mitkä ja kenellä ovat ne kotoutumisen ongelmat, joiden ratkaisematta jättäminen tuottaa vielä vakavampia ja suurempia ongelmia?

Kiitos!